

СЕН – ҚУДРАТ МАНБАИ, САОДАТ МАСКАНИ, ЖОНАЖОН ЎЗБЕКИСТОН!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
Қ А Р О Р И

ХАЛҚАРО ТИКЛАНИШ ВА ТАРАҚҚИЁТ БАНКИ ҲАМДА ХАЛҚАРО ТАРАҚҚИЁТ УЮШМАСИ ИШТИРОКИДА “ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МОДЕРНИЗАЦИЯ ҚИЛИШ” ЛОЙИХАСИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Сўнги йилларда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, соҳага замонавий бозор механизмларини жорий этиш, ушбу йўналишда бошқаруvingнинг замонавий тизимларини ривожлантириш, унинг экспорт салоҳиятини ошириш борасида изчил ишловлар амалга оширилмоқда.

Бу борада Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган стратегиясининг қабул қилиниши муҳим аҳамият касб этди.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқаришнинг кластер модели жорий этилди, натижада охириги йилларда пахта экин майдонларининг 125 минг гектари ёки 12 фоизда кооперациялар, 908 минг гектари ёки 88 фоизда кластерлар фаолият юритилмоқда.

Қишлоқ хўжалигида қулай агробизнес муҳитини ва юқори қўшилган қиймат занжирини яратиш, илмий-тадқиқот муассасаларининг фаолиятини тубдан ислоҳ қилиш, уларнинг моддий-техника базасини яхшилаш, соҳага жаҳон тажрибаси асосида қишлоқ хўжалигида билим, инновациялар ва агрохизматлар тизимини кенг жорий этиш, шунингдек, соҳада хизмат турларини такомиллаштириш, кооперация муносабатларини ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш ва Жаҳон банки билан ҳамкорликни янада кенгайтириш мақсадида:

1. Қуйидагилар:

а) 2020 йил 20 мартда Жаҳон банкининг Директорлар кенгаши томонидан Ўзбекистон Республикасига “Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш” лойиҳасини (кейинги ўринларда — Лойиҳа) молиялаштириш учун 30 йил муддатга:

10 йиллик имтиёзли давр билан Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки томонидан 181 миллион АҚШ доллари миқдорида қарз ажратилиши;

10 йиллик имтиёзли давр билан Халқаро тараққиёт уюшмасининг 100 миллион АҚШ доллари миқдоридаги кредити ажратилиши;

5 йиллик имтиёзли давр билан Халқаро тараққиёт уюшмасининг 219 миллион АҚШ доллари миқдоридаги имтиёзли кредити ажратилиши маъқулланганлиги;

б) Лойиҳанинг умумий қиймати 659,3 миллион АҚШ доллари тенг эканлиги, улардан Ўзбекистон Республикасининг улushi — 159,3 миллион АҚШ доллари, шу жумладан:

солиқ ва божхона тўловлари бўйича имтиёзлар бериш, инвестиция даврида молиявий харажатларни тўлаш шаклидаги улуш — 124,3 миллион АҚШ доллари;

Лойиҳа иштирокчиларининг (бенефициарлар) улushi эса 35 миллион АҚШ доллари эквивалентини ташкил этиши;

в) Лойиҳани амалга ошириш даври 6 йилни (2020-2026 йиллар) ташкил этиши маълумот учун қабул қилинсин.

2. Лойиҳа доирасида молиялаштиришнинг устувор йўналишлари эътиборга олинганлиги:

қишлоқ хўжалигида илмий-тадқиқот, таълим ва маслаҳат хизматларининг ишлаб чиқариш билан интеграциялашган самарали тизимини яратиш;

қишлоқ хўжалигини рақамлаштириш, статистик маълумотларни тўплаш, таҳлил қилиш ва тарқатишнинг ишончли ва шаффоф усулларини жорий этиш;

озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлигини таъминлаш ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришда “Даладан истеъмолгача” тамойили асосида сифат назоратини кучайтириш, агрологистика, йўл ва бошқа зарур инфраструктурани яратиш; экспортни рағбатлантириш, халқаро бозорларда рақобатбардор, экспортбop юқори қўшилган қийматли қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқариш борасида қулай агробизнес муҳитини ва қўшилган қиймат занжирини яратиш;

қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат тармоғини диверсификациялаш, соҳада давлат иштирокини камайтириш, кооперация тизимини ривожлантириш ҳамда соҳанинг инвестициявий жозибадорлигини ошириш;

ер ва сув ресурслари, ўрмон фондидан оқилона фойдаланиш;

соҳага бошқаруvingнинг замонавий тизимларини жорий этиш, хизмат кўрсатиш сервисини такомиллаштириш.

3. Қуйидагилар:

“Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш” лойиҳасининг техник-иқтисодий асоси ҳамда унинг асосий кўрсаткичлари 1-иловага мувофиқ;

▶ Давоми 2-бетда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
Қ А Р О Р И

ЖИЗЗАХ ВА СИРДАРЁ ВИЛОЯТЛАРИДА СУВ РЕСУРСЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ ВА ЕРЛАРНИНГ МЕЛИОРАТИВ ҲОЛАТИНИ ЯХШИЛАШ БЎЙИЧА КЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИГАН ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Сўнги уч йил мобайнида ирригацияни ривожлантириш ва сугориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш давлат дастурлари доирасида Жиззах ва Сирдарё вилоятларида 170,4 км ирригация тизимлари каналлари, 145,2 км лоток тармоқлари, 33 та гидротехник иншоотлар, 734 км коллектор-дренаж тармоқлари ҳамда бошқа сув хўжалиги объектилари қурилди ва реконструкция қилинди.

Натижада 104 минг гектардан ортиқ сугориладиган ерларнинг сув таъминоти яхшиланди, кучли ва ўртача шўрланган майдонлар 15,6 минг гектарга камайтирилди, сизот сувлар сатхи ер юзасига яқин жойлашган майдонлар 28,6 минг гектарга қисқарди, 85 минг гектардан ортиқ майдоннинг мелиоратив ҳолатини барқарор сақлашга эришилди.

Шунга қарамайдан, Жиззах ва Сирдарё вилоятларида 93,4 минг гектар сугориладиган ерларнинг сув таъминоти паст даражада қолмоқда, 109 минг гектар сугориладиган майдонлар ўртача ва кучли шўрланган.

Сўнги уч йил мобайнида ирригацияни ривожлантириш ва сугориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш давлат дастурлари доирасида Жиззах ва Сирдарё вилоятларида 170,4 км ирригация тизимлари каналлари, 145,2 км лоток тармоқлари, 33 та гидротехник иншоотлар, 734 км коллектор-дренаж тармоқлари ҳамда бошқа сув хўжалиги объектилари қурилди ва реконструкция қилинди.

Натижада 104 минг гектардан ортиқ сугориладиган ерларнинг сув таъминоти яхшиланди, кучли ва ўртача шўрланган майдонлар 15,6 минг гектарга камайтирилди, сизот сувлар сатхи ер юзасига яқин жойлашган майдонлар 28,6 минг гектарга қисқарди, 85 минг гектардан ортиқ майдоннинг мелиоратив ҳолатини барқарор сақлашга эришилди.

Шунга қарамайдан, Жиззах ва Сирдарё вилоятларида 93,4 минг гектар сугориладиган ерларнинг сув таъминоти паст даражада қолмоқда, 109 минг гектар сугориладиган майдонлар ўртача ва кучли шўрланган.

“Сардоба” сув ombори тўғонидан сув тошиши оқибатида Сардоба, Оқолтин ва Мирзаобод туманларидаги аксарият сув хўжалиги объектилари, шунингдек, “Марказий Мирзачўл” коллектори ва унга қуюлувчи коллекторлар жиддий талафот кўрди.

Жиззах ва Сирдарё вилоятларида сугориладиган ер майдонларининг сув билан ишончли таъминлаш, сувни тежайдиган сугорчи технологияларини кенг жорий қилиш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ҳамда илм-фан янгиликларини ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш ва илгор ўқитиш услубларини қўллаш мақсадида:

1. Қуйидагилар:

2020-2023 йилларда Жиззах ва Сирдарё вилоятларида ирригация ва мелиорация объектиларини қуриш, реконструкция қилиш ҳамда мелиорация объектиларини таъмирлаш бўйича манзилли рўйхатлар 1 ва 2-иловаларга мувофиқ;

2020-2023 йилларда Жиззах ва Сирдарё вилоятларида маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан ирригация тизимларини таъмирлаш ва тиклаш ишларининг прогноз кўрсаткичлари 3 ва 4-иловаларга мувофиқ;

2020-2023 йилларда Жиззах ва Сирдарё вилоятларида сув истеъмолчилари уюшмалари, кластерлар ҳамда фермер хўжалиқларининг ўз маблағлари ҳисобидан сугорчи тармоқларини таъмирлаш ва тиклаш ишларининг прогноз кўрсаткичлари 5 ва 6-иловаларга мувофиқ;

2020-2023 йилларда Жиззах ва Сирдарё вилоятларида сув тежовчи сугорчи технологияларини жорий қилишнинг прогноз кўрсаткичлари 7 ва 8-иловаларга мувофиқ;

Жиззах ва Сирдарё вилоятларидаги сув хўжалиги объектиларини бошқариш, сувни ҳисобга

олиш ва мониторинг юритишда рақамли технологияларни жорий қилиш прогноз кўрсаткичлари 9 ва 10-иловаларга мувофиқ;

Жиззах ва Сирдарё вилоятларидаги сугорчи ва дренаж қудуқлари ҳамда мелиоратив объектиларда сувни назорат қилиш бўйича рақамли технологияларни жорий қилишнинг прогноз кўрсаткичлари 11 ва 12-иловаларга мувофиқ тасдиқлансин.

Сув хўжалиги вазири, Жиззах ва Сирдарё вилоятлари ҳамда туманлар ҳокимлигига мазкур қарорда белгиланган тадбирларнинг ўз вақтида ва сифатли амалга оширилиши бўйича шахсий жавобгарлик юклансин.

2. Мазкур қарорнинг 1 ва 2-иловаларидаги лойиҳалар, шунингдек, 3 ва 4-иловаларида белгиланган прогноз кўрсаткичлари доирасида амалга ошириладиган лойиҳалар:

ҳар бир лойиҳанинг натижадорлиги ва мақсадга мувофиқлигидан келиб чиқиб, тегишли лойиҳа ҳужжатлари асосида амалга оширилади;

қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг опти минг бараваридан ортиқ бўлган ҳар бир лойиҳанинг лойиҳа-смета ҳужжатлари ишлаб чиқилгандан сўнг Жиззах ва Сирдарё вилоятлари ва туманлар ҳокимликлари, Сув хўжалиги вазири, Қишлоқ хўжалиги вазири, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжалиқлари ва томоқра ер эгалари кенгаши, сув истеъмолчилари уюшмалари ва бошқа манфаатдор ташкилотлар иштирокида ҳамда мустақил экспертларни жалб этган ҳолда муҳокама этилади ва уларнинг ижобий ҳулосаси асосида белгиланган тартибда амалга оширилади.

3. Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазири, Молия вазири, Сув хўжалиги вазири:

мазкур қарорнинг 1 ва 2-иловаларига кўра 2020 йилда амалга ошириладиган лойиҳаларни 2020-2022 йилларга мўлжалланган Инвестиция дастурининг 2020 йил учун тасдиқланган параметрлари доирасида ҳамда Молия вазири қўриқиди Инқирозга қарши курашиш жамғармаси маблағлари ҳисобига амалга оширин, келгуси йиллар учун асосий кўрсаткичларни аниқлаштириб ва янгилаб борган ҳолда Инвестиция дастурини шакллантириш жараёнида инобатга олсин;

Давлат бюджетининг 2020 йил параметрлари доирасида мазкур қарорнинг 7-12-иловаларидаги 2020 йил учун белгиланган чора-тадбирларни амалга оширсин, 2021-2023 йиллар учун белгиланган тадбирларни келгуси йиллар Давлат бюджети кўрсаткичлари ўрнатилган тартибда назарда тутсин.

▶ Давоми 2-бетда

Эксклюзив интервью

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

Президентимиз томонидан имзоланган “Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки ҳамда Халқаро тараққиёт уюшмаси иштирокида “Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш” лойиҳасини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорга биноан, Ишчи гуруҳи тасдиқланиб, унга лойиҳа ижросини мувофиқлаштириш, жалб қилинаётган 500 миллион доллар маблағ доирасидаги ҳар бир лойиҳанинг асослиги ва мақсадга мувофиқлигини ўрганиш юклатилди. Лойиҳа доирасида молиялаштиришнинг устувор йўналишлари белгилаб берилди.

Мутасадди идоралар раҳбар-мутахассислари ва хорижий молиявий идоралар вакиллари мазкур қарорнинг моҳияти ва аҳамияти ҳақида ўз фикр-муносабатларини билдирди.

Баҳодир ХОЛИҚОВ,

қишлоқ хўжалиги вазири ўринбосари:

— Ҳар қандай давлатда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш энг устувор вазифалардан бири ҳисобланади. Мамлакатимизда ҳам аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини тўла таъминлаш ҳамда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари экспортни ҳажмини оширишга катта эътибор қаратилмоқда.

▶ Давоми 3-бетда

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 10 август куни мамлакатимизда аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш ва хавфсизлигини ошириш, экологик осойишталикни таъминлаш, чиқиндиларни қайта ишлаш тизимини такомиллаштириш масалалари бўйича йиғилиш ўтказди.

Мамлакатимизда экологик хавфсизликни таъминлашга муҳим сиёсий масала сифатида қаралмоқда. Орол денгизининг қуриган тубида ўрмонлар барпо этилиб, Оролбўйидаги шаҳар ва туманларни ривожлантиришга қаратилган дастурлар жадал амалга оширилмоқда.

Сўнги уч йилда чиқиндиларни бошқариш соҳасига бюджетдан ажратилган 390 миллиард сўм ҳисобига 742 та махсус техника сотиб олинган, 204 та полигон модернизация қилинган.

Атроф-муҳитни ва аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш мақсадида чиқиндиларни йиғиш ва қайта ишлаш бўйича изчил ишлар олиб борилмоқда. Айниқса, ҳозирги пандемия шароитида бу масалалар янада долзарб аҳамият касб этди.

Нодавлат сектор чиқиндиларни йиғиш ва қайта ишлашда яхши самара бермоқда. Қаярда шундай корхоналар ишлаётган бўлса, хизмат сифати ҳам юқори, аҳоли ҳам рози. Мисол учун, “Био Техно Эко” компанияси 6 миллион доллардан зиёд кредит ҳисобига 78 та махсус техника ва ускуналар харид қилиб, Термиз шаҳри, Термиз ва Ангор туманларидаги 285 минг аҳолига тозалаш хизмати кўрсатмоқда.

Ҳозирда санитар тозалаш хизматлари билан аҳолини қамраб олиш даражаси 66 фоизни ташкил этади. Йиғилишда йил якунигача бу кўрсаткич 90 фоизга етказиш, соҳага хусусий корхоналарни кенг жалб этиш зарурлиги таъкидланди.

Санитар-экологик талабга жавоб бермайдиган 51 та чиқинди полигонини мақбуллаштириш, бундан ташқари, қурилиш чиқиндилари учун 26 та полигон ҳамда уларни қайта ишловчи кластерлар ташкил этиш муҳимлиги қайд этилди.

Айрим заводлар ҳавога меъёрдан ортиқча ташланма чиқариб, атроф-муҳитга салбий таъсир кўрсатмоқда. Бундай ҳолатлар фуқароларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда.

Шу боис, Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитасига ҳаво ифлосланишини тезкор таҳлил қиладиган мобил лабораториялар билан ҳар бир ҳудудни таъминлаш топшириги берилди. Бош вазир ўринбосарига атроф-муҳитга юқори ва ўрта хавфли 240 та йирик санат корхонасида замонавий локал тозалаш иншоотларини ўрнатилган ва мавжудларини модернизация қилиш бўйича дастур ишлаб чиқиш вазифаси қўйилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қ А Р О Р И

ХАЛҚАРО ТИКЛАНИШ ВА ТАРАҚҚИЁТ БАНКИ ҲАМДА ХАЛҚАРО ТАРАҚҚИЁТ УЮШМАСИ ИШТИРОКИДА “ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МОДЕРНИЗАЦИЯ ҚИЛИШ” ЛОЙИҲАСИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Бошланиш 1-бетда

“Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш” лойиҳаси бўйича Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки ҳамда Халқаро тараққиёт уюшмаси маблағларидан фойдаланиш схемаси 2-иловага мувофиқ;

“Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш” лойиҳасини амалга ошириш бўйича “Йўл харитаси” 2а-иловага мувофиқ;

“Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш” лойиҳаси доирасида Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки қарзидан фойдаланиш ва уни қайтариш, комиссия ва фоиз тўловларини амалга ошириш жадвали 3-иловага мувофиқ;

“Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш” лойиҳаси доирасида Халқаро тараққиёт уюшмаси кредитидан фойдаланиш ва уни қайтариш, комиссия ва фоиз тўловларини амалга ошириш жадвали 3а-иловага мувофиқ;

“Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш” лойиҳаси доирасида Халқаро тараққиёт уюшмаси имтиёзли кредитдан фойдаланиш ва уни қайтариш, комиссия ва фоиз тўловларини амалга ошириш жадвали 3б-иловага мувофиқ;

“Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш” лойиҳаси доирасида 2021-2025 йилларда мева-сабзавот маҳсулотлари экспорт ҳажмларининг прогноз кўрсаткичлари 4-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

4. Белгилансинки: Лойиҳа Ўзбекистон Республикасининг барча ҳудудларида амалга оширилади;

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги Лойиҳанинг ўз вақтида ва тўлиқ амалга оширилишини ҳамда натижадорлигини таъминлайди;

Жаҳон банкидан олинган маблағлар Молия вазирлиги томонидан Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети ҳамда тижорат банкларига берилган ресурсларнинг қайтиши ҳисобидан қайтарилди;

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Агросаноат мажмуи ва озиқ-овқат таъминоти соҳасидаги лойиҳаларни амалга ошириш агентлиги Лойиҳани ўз вақтида ва тўлиқ амалга ошириш, уни бошқариш, Лойиҳани амалга ошириш даврида мониторинг ва ҳисоботни юритиш учун масъул ижро этувчи орган ҳисобланади; кредит линиясини бошқариш, Жаҳон банкининг маблағлари ўз вақтида ўзлаштирилиши ва мақсадли фойдаланилишини таъминлаш, шунингдек, суб-лоийҳаларни амалга ошириш бўйича мониторинг ва ҳисоботни юритиш функциялари Лойиҳада ишти-

рок этувчи Ўзбекистон Республикасининг тижорат банкларига юклатилади.

5. “Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш” лойиҳасини амалга ошириш бўйича ишчи гуруҳи (кейинги ўринларда — Ишчи гуруҳи) таркиби 5-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Ишчи гуруҳи (Барноев, Ходжаев)га қуйидаги вазифалар юклатилсин:

Лойиҳанинг ўз вақтида, тўлиқ ва самарали ижросини ташкил этиш ҳамда мувофиқлаштириш;

Лойиҳа доирасида қилинадиган харажатларнинг мақбул ечимларини ва тижорат банклари томонидан молиялаштириладиган лойиҳаларни асослиги, натижадорлиги ҳамда мақсадга мувофиқлиги асосида танлаб олиш;

Лойиҳа доирасида ажратилиб, иқтисод қилинган маблағларни молиялаштиришнинг устувор йўналишларидан келиб чиқиб, Жаҳон банки билан келишилган ҳолда ўрнатилган тартибда қайта тақсимлаш;

зарур ҳолларда, қарор иловаларига қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш. Бунда Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган стратегиясини амалга ошириш бошқармаси Ишчи гуруҳининг ишчи органи ҳисобланади.

6. Маълумот учун қабул қилинсинки, қонунчиликка мувофиқ халқаро молиявий институтларнинг қарзлари ва ҳукумат ташкилотларининг халқаро қарзлари ҳисобидан амалга оширилаётган лойиҳалар доирасида:

агарда ушбу лойиҳалар халқаро ва хорижий ҳукумат молиявий ташкилотлари томонидан 2020 йил 1 июлга қадар маъқулланган бўлса, юридик шахслар томонидан сотиб олиннадиган товарларни (хизматларни) реализация қилишга доир айланмага қўшилган қиймат солиғи ва акция солиғи солинмайди; ушбу қарз маблағлари ҳисобидан юридик шахслар томонидан божхона ҳудудида олиб кириладиган товарлар божхона божи тўлашдан озод этилади;

Ўзбекистон Республикаси резидентлари бўлмаган юридик шахслар фойда солиғи тўлашдан 2021 йил 1 июлгача бўлган муддатта озод этилган; ушбу имтиёзлар натижасида иқтисод қилинган маблағлар Ўзбекистон Республикасининг Лойиҳани амалга оширишдаги улуши деб ҳисобланади.

7. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги Молия вазирлиги ва Марказий банк билан биргаликда бир ой муддатда Лойиҳа доирасида бериладиган қарзни молиялашнинг муддатлари ва шартлари (валюта хатарини ҳисобга олган ҳолда), сублоийҳаларни танлаш ва уларни баҳолаш мезонларини белгиланган ҳолда, Халқаро тикланиш ва тараққиёт банкининг қарзидан фойда-

ланиш тартиби тўғрисидаги низомни (кейинги ўринларда — Низом) ишлаб чиқсин ҳамда тасдиқласин.

8. Ўзбекистон Республикаси номидан Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги (С.Умурзоқов) ҳамда Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки ва Халқаро тараққиёт уюшмаси ўртасида “Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш” лойиҳасини молиялаштириш тўғрисидаги қарз битими имзоланганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

Молия вазирлигига Ўзбекистон Республикаси номидан Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ва Лойиҳада иштирок этувчи Ўзбекистон Республикасининг тижорат банклари, бошқа вазирлик ва идоралар билан Жаҳон банки томонидан ажратиладиган маблағларни қайта кредитлаш битимларини имзолаш, шунингдек, зарур ҳолларда, ушбу битимларга ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш ваколати берилсин. Бунда, қайта кредитлаш битимларининг шартлари Низомга асосан белгилансин.

9. Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги, Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги, Молия вазирлиги Лойиҳа асосида Инвестиция дастурларига белгиланган тартибда ўзгартириш ва қўшимчалар киритилишини таъминласин.

10. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари:

Лойиҳа доирасидаги тадбирларни ўз вақтида ва самарали амалга ошириш, натижадорлигини таъминлаш, жалб этилаётган маблағларни ўзлаштириш жараёнида ошқоралиқни таъминлаш ҳамда коррупциянинг олдини олиш бўйича тегишли чоралар қўрилишини;

Лойиҳа доирасида мева-сабзавотчилик кооперацияларига ер майдонларини белгиланган тартибда, шу жумладан, ҳудудларда барпо қилинадиган йirik агрологистика комплекслари учун белгиланган ер майдонларини қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариши нобўядгарчиликлари учун компенсация ўндирмасдан текин фойдаланиш ҳуқуқи асосида ажратилишини;

ажратилган ер участкаларидаги ердан фойдаланувчилар компенсациялари (фермер хўжаликлари томонидан қўрилган зарарлар, кесилган дарахтлар, фуқароларни кўчириш ва фуқароларга кўрсатилган барча зарарлар) ва агрологистика комплексларини муҳандислик уйланишини таъминлаш ва бошқа харажатлар маҳаллий бюджет маблағлари ҳамда қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан қопланишини таъминласин.

11. Ташқи ишлар вазирлиги Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг буюртманомалари бўйича Лойиҳани амалга оширишда иштирок этувчи чет эллик мутахассисларга кириш визаларни консуллик ва ҳақиқий харажатларнинг ўрнини қоплаш ҳисобидан йигим-

ларни ўндирмаган ҳолда расмийлаштирилишини таъминласин.

12. Ички ишлар вазирлиги Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг буюртманомалари бўйича Лойиҳа доирасида жалб этиладиган чет эллик мутахассисларга кўп марталик визаларни расмийлаштириш, бериш ва муддатини узайтиришни, шунингдек, вақтинчалик яшаш жойига рўйхатга олиш ва муддатини узайтиришни давлат божи ўндирмасдан таъминласин.

13. Қишлоқ хўжалиги вазири, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси ва вилоятлар ҳокимлари зиммасига Лойиҳа доирасидаги тадбирларни самарали амалга ошириш учун зарур шарт-шароитларни таъминлаш, шунингдек, Жаҳон банки ҳамда миллий қонунчилик талабларига мувофиқ зарур ҳисоботлар ва ҳужжатларнинг ўз вақтида тайёрланиши ҳамда тақдим этилишини таъминлаш юзасидан шахсий масъулият юклансин.

14. Ҳисоб палатаси Лойиҳа доирасидаги маблағларнинг мақсадли ажратилиши ва сарфланиши устидан доимий назорат ўрнатсин ҳамда ҳар ярим йилда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясига ахборот киритиб борсин.

15. Коррупцияга қарши курашиш агентлиги:

Лойиҳа доирасида ажратилган маблағларнинг мақсадли ишлатилиши жараёнида очиклик, ошқоралик ҳамда шаффофликни таъминлаш бўйича аниқ механизмларни ишлаб чиқсин ва жорий қилсин; Лойиҳани амалга оширишда очиклик, ошқоралик ҳамда шаффофликни таъминлаш устидан доимий назорат ўрнатсин.

16. Ушбу қарорда белгиланган чора-тадбирларнинг самарали ва ўз вақтида амалга оширилишини таъминлаш мақсадида:

а) Ишчи гуруҳи (Барноев, Ходжаев):

бир ҳафта муддатда ўзининг биринчи мажлисини ўтказиб, Лойиҳа доирасидаги масъул ижрочиларнинг аниқ вазифаларини белгилаб берсин;

икки ҳафта муддатда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари таклифлари асосида ишлаб чиқилган Лойиҳа доирасида Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки ҳамда Халқаро тараққиёт уюшмаси маблағларидан фойдаланиш бўйича ҳудудлар кесимида “Йўл харита”ларини тасдиқласин;

б) Қишлоқ хўжалиги вазирлиги (Ходжаев):

Ўзбекистон Республикаси Президенти Тошкент шаҳри, 2020 йил 11 август

Ш. МИРЗИЁЕВ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қ А Р О Р И

ЖИЗЗАХ ВА СИРДАРЁ ВИЛОЯТЛАРИДА СУВ РЕСУРСЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ ВА ЕРЛАРНИНГ МЕЛИОРАТИВ ҲОЛАТИНИ ЯХШИЛАШ БЎЙИЧА КЕЧИҚТИРИБ БЎЛМАЙДИГАН ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Бошланиш 1-бетда

4. Жиззах ва Сирдарё вилоятлари ҳокимликлари: мазкур қарорнинг 3 ва 4-иловаларида белгиланган прогноз кўрсаткичларининг бажарилиши учун талаб этиладиган маблағларни маҳаллий бюджет ҳисобидан ажратиб борсин;

мазкур қарорнинг 5 ва 6-иловаларида белгиланган прогноз кўрсаткичларининг бажарилиши учун талаб этиладиган маблағларни маҳаллий бюджет ҳисобидан ажратиб борсин;

5. Сув хўжалиги вазирлиги, Жиззах ва Сирдарё вилоятлари ҳокимликлари:

мазкур қарорнинг 1 ва 2-иловаларига мувофиқ тасдиқланган манзилли рўйхатлар, шунингдек, 3 ва 4-иловаларига мувофиқ тасдиқланган прогноз кўрсаткичларини доирасида объектларнинг лойиҳа-смета ҳужжатлари ўз вақтида ва сифатли ишлаб чиқилишини, бош пудрат ташкилотларининг тендер (танлов) савдолари асосида аниқланишини ҳамда қурилиш ишларининг амалга оширилишини ташкил қилсин ва қатъий назоратга олсин;

объектларнинг лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлашда, тендер танловларини ўтказиш жараёнида шаффофликни таъминлаш ҳисобига объектларнинг қийматини мақбуллаштириш чораларини кўрсин;

лоийҳаларни амалга ошириш доирасида зарур асоб-ускуна, хомашё, бутловчи буюмлар ҳамда қурилиш материалларининг маҳаллий ишлаб чиқарувчилардан харид қилинишини таъминласин (мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар учун); энергия тежамкор технологияларни қўллаш ҳамда объектларни қуриш ва реконструкция қилиш ишларига маҳаллий пудрат ташкилотларини кенг жалб қилишга алоҳида эътибор қаратсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари У.И.Барноевга тасдиқланган ирригация ва мелиорация объектларини қуриш ва реконструкция қилиш ҳамда таъмирлаш-тиклаш ишлари лойиҳаларининг манзилли рўйхатларига зарур ҳолларда қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш ҳуқуқи берилсин.

7. 2021 йилдан бошлаб ирригация ва мелиорация объектларини қуриш, реконструкция қилиш ҳамда мелиорация объектларини таъмирлаш ва тиклаш бўйича устувор лойиҳаларни танлаш ва амалга оширишнинг шундай тартиби ўрнатилсинки, унга кўра:

устувор лойиҳалар бўйича таклифлар сув хўжалиги, қишлоқ хўжалиги, геология, ер тузиш ва

лоийҳа ташкилотлари мутахассислари ҳамда мустақил экспертлар, шунингдек, манфаатдор фермер ва кластерлар иштирокида жойида ҳар бир ҳудуднинг сув таъминоти, ерларнинг мелиоратив ҳолати ва бошқа ўзига ҳос хусусиятларини инобатга олган ҳамда муаммолар таҳлилини қилган ҳолда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари билан биргаликда шакллантирилади;

устувор лойиҳалар бўйича таклифлар Қорақалпоғистон Республикаси Жўрғори Кенгеси ва вилоятлар халқ депутатлари Кенгашларида муҳокама қилинади ва маъқуллангандан сўнг белгиланган тартибда амалга оширилади;

ҳар бир лойиҳанинг амалга оширилиши ҳолати тегишли халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларидаги партия гуруҳлари томонидан назорат қилиб борилади.

8. Белгилансинки, мазкур қарорнинг 1 ва 2-иловаларида назарда тутилган ирригация ва мелиорация объектларини қуриш ва реконструкция қилиш лойиҳаларига Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетидан ажратиладиган маблағларнинг 3 фоизигача бўлган қисми тузиладиган шартномалар асосида ушбу лойиҳаларни илмий-техник жиҳатдан таъминлаш учун йўналтирилади.

Мазкур лойиҳаларга бириктирилган илмий ходимлар тегишли олий таълим муассасаларининг докторант, магистрант ҳамда иқтидорли талабаларини жалб қилган ҳолда:

лоийҳаларни амалга оширишнинг энг муқобил йўлини танлаш ва техник топшириқларни ишлаб чиқишда иштирок этади;

объектларнинг лойиҳаолди бирламчи ҳужжатларини тайёрлашда иштирок этади;

бош лойиҳа ташкилоти томонидан тақдим қилинган лойиҳа-қидирув ишлари, материаллар ва ҳисоб-китобларни ҳамда қабул қилинаётган технология ечимларини илмий-техник жиҳатдан асосланганлигини, замонавий қурилиш материаллари, ресурс тежамкор технологиялар ва техниканинг қўлланилишини таҳлил қилади, тегишли хулосалар ва таклифлар тайёрлайди;

қурилиш ишларининг тасдиқланган лойиҳа ҳужжатларига мувофиқ ва сифатли бажарилишини илмий-техник жиҳатдан таъминлаб боради; қурилиши якунланган объектларни белгиланган тартибда фойдаланишга топширишда иштирок этади ва буюртмачига ўзининг хулосасини беради.

9. Ирригация ва мелиорация объектларини қуриш ва реконструкция қилиш лойиҳаларини илмий-техник жиҳатдан таъминлаш бўйича Ишчи гуруҳ таркиби (кейинги ўринларда — Ишчи гуруҳи) 13-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Ишчи гуруҳига (Ў.П.Умурзаков) мазкур қарорнинг 1 ва 2-иловаларида назарда тутилган ирригация ва мелиорация объектларини қуриш ва реконструкция қилиш лойиҳаларини илмий-техник жиҳатдан таъминлаш юклатилсин. Бунда, Ишчи гуруҳининг вазифалари этиб қуйидагилар белгилансин:

мазкур қарорнинг 1 ва 2-иловаларида келтирилган илмий ходимлар томонидан лойиҳаларни илмий-техник жиҳатдан таъминлашни ташкил этиш ва уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш; ҳар бир лойиҳанинг ўзига хослиги ва хусусиятидан келиб чиқиб, ресурс тежамкор ва ахборот технологиялари қўлланилиши бўйича хулоса ва тавсиялар ишлаб чиқиш;

бириктирилган илмий ходимларнинг таклифларини умумлаштирган ҳолда сув хўжалиги соҳасига илм-фан ютуқларини, сувни тежовчи технологиялар ва илгор тажрибаларни, сув хўжалиги ва сувдан фойдаланиш тизимини бошқаришнинг инновацион усулларини жорий қилиш бўйича илмий ва услубий тавсиялар ишлаб чиқишни ташкил қилиш;

илмий-техника ютуқларини чоп этиш ҳамда оммавий-ахборот воситалари орқали тарғиб қилиш, семинарлар, республика ва халқаро миқёсдаги анжуманлар ташкил қилиш;

сув хўжалиги лойиҳаларини илмий-техник жиҳатдан таъминлаш бўйича Жиззах ва Сирдарё вилоятлари тажрибасини бошқа турдош олий таълим муассасаларини жалб этган ҳолда республикани бошқа ҳудудларида ҳам жорий қилиш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш.

10. 2020/2021 ўқув йилида Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институтида (кейинги ўринларда — Институт) таҳсил олаётган талабаларнинг ёзги малакавий-ишлаб чиқариш амалиёти эксперемент тариқсида Жиззах ва Сирдарё вилоятларида қуйидаги тартибда ташкил қилинсин:

а) талабаларнинг ёзги малакавий-ишлаб чиқариш амалиёти сув хўжалиги вазирлиги томонидан Институт билан келишилган ҳолда тасдиқланган жадвал ва дастур асосида ихтисослашган кафедраларнинг профессор-ўқитувчилари раҳбарлигида мазкур қарорнинг 1-4-иловаларида назарда тутилган объектларда, шунингдек, буюртмачи, пудратчи ва сув хўжалиги эксплуатация ташкилотларида ўтказилади;

б) малакавий-ишлаб чиқариш амалиётини ташкил қилишда:

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Сув хўжалиги вазирлиги ҳамда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари билан биргаликда талабаларни ҳудудларга олиб боради, жойлаштирилади ва зарур шароитларни яратлади;

лоийҳаларнинг буюртмачиси, бош пудратчи ва сув хўжалиги эксплуатация ташкилотлари талабаларни қурилиш ва сув хўжалиги объектларига даврий равишда олиб чиқади, уларга лойиҳа-смета ва қурилиш назорати ҳужжатларидан фойдаланишга ҳамда замонавий қурилиш ва сувни оқилана бошқариш услублари, техникаси ва технологияларини чуқур ўрганишлари учун амалий шараит яратди.

11. Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти талабаларининг 2020/2021 ўқув йилида ёзги малакавий-ишлаб чиқариш амалиётини ўташ даврида Жиззах ва Сирдарё вилоятларида амалга ошириладиган ирригация ва мелиорация объектларини қуриш ва реконструкция қилиш ҳамда таъмирлаш-тиклаш лойиҳаларида иштирокини таъминлаш жадвали 14-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Сув хўжалиги вазирлиги Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан биргаликда Сув хўжалиги вазирлиги тасарруфидоги Дустлик Сув хўжалиги ва мелиорация коллежи ҳамда Гулистон давлат университети ҳузуридаги Оқолтин саноат техникумида Институт талабаларининг ёзги малакавий-ишлаб чиқариш амалиётини ташкил қилсин.

12. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари У.И.Барноев:

а) лойиҳаларни илмий-техник жиҳатдан таъминлаш бўйича:

мазкур қарорнинг 8-бандида назарда тутилган лойиҳаларни илмий-техник жиҳатдан таъминлашга маблағларни йўналтириб борсин; ҳар чорақда Ишчи гуруҳининг таклиф ва тавсиялари асосида сув хўжалиги ташкилотларининг таълим ва илмий муассасалар билан ўзаро интеграциясини кучайтириш, илм-фан ютуқларини ва инновацион ишланмаларни амалиётга татбиқ қилиш чораларини қуриб борсин;

б) Институт талабаларининг ёзги малакавий-ишлаб чиқариш амалиётини мазкур қарорнинг 5-бандида назарда тутилган объектларнинг қийматини мақбуллаштиришдан бўйлашган маблағлар ҳамда 8-бандида назарда тутилган лойиҳаларни илмий-техник жиҳатдан таъминлаш учун йўналтириладиган маблағлар доирасида ташкиллаштирсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Тошкент шаҳри, 2020 йил 11 август

13. Сув хўжалиги вазирлиги Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги, Инновацион ривожланиш вазирлиги ва Молия вазирлиги билан биргаликда 2021 йил 1 апрелга қадар сув хўжалиги объектларини рақамли технологиялар асосида мониторинг қилиш бўйича дастурий таъминот ишлаб чиқилишини ва амалиётга татбиқ этилишини таъминласин.

14. Сув хўжалиги вазирлиги Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги, Молия вазирлиги, Жиззах ва Сирдарё вилоятлари ҳокимликлари ҳамда Ишчи гуруҳи билан биргаликда соҳа олим ва мутахассисларини жалб қилган ҳолда икки ой муддатда “Марказий Мирзачўл” коллектори ва унга қўлулчи коллекторлар тизимининг техник ҳолатини жойида ўрганиб, уларни тиклаш юзасидан комплекс чора-тадбирлар дастурини ишлаб чиқсин ва тасдиқлаш учун Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

15. Инновацион ривожланиш вазирлиги Сув хўжалиги вазирлиги таклифига асосан соҳанинг мавжуд муаммоларини ва реал эҳтиёжларини ҳамда ҳудудий муаммоларининг илмий ечимини таъминлашга қаратилган илмий тадқиқотларни амалга ошириш бўйича белгиланган тартибда танловлар ўтказсин.

16. Жиззах ва Сирдарё вилоятлари ҳокимликлари:

Пахтакор ҳамда Ховос туманларида илгор агрокластерларни жалб қилган ҳолда замонавий рақамли технологиялар асосида намунали автоматлаштирилган суғориш участкаларини ташкил қилиш чораларини кўрсин. Бунда Сув хўжалиги вазирлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Фанлар академияси намунали участкаларни ташкил қилишда ҳар томонлама услубий ва амалий ёрдам кўрсатсин;

3 кун муддатда мазкур қарорни самарали ижро этишга доир масалаларни халқ депутатлари вилоятлар ҳамда туман (шаҳар)лар Кенгашларида муҳокама қилсин ва тегишли қарор қабул қилсин.

17. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари У.И.Барноев зиммасига юклансин.

Ушбу қарор натижадорлиги тўғрисида 2021 йил 1 январь ва 1 июлда Ўзбекистон Республикаси Президентига ахборот берилсин.

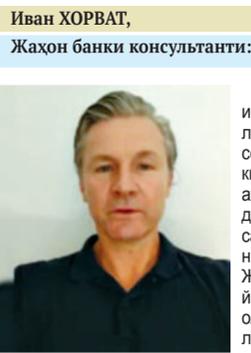
Эксклюзив интервью

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

Бошланғичи 1-бетда

Давлатимиз раҳбарининг 2019 йил 23 октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020 — 2030 йилларга мўлжалланган стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги фармонида 9 та устувор йўналиш белгиланган бўлиб, улардан бири республикамиз қишлоқ хўжалигида илм-фан ва ишлаб чиқариш интеграциясини кўллаш ҳамда амалга ошириш ҳисобланади.

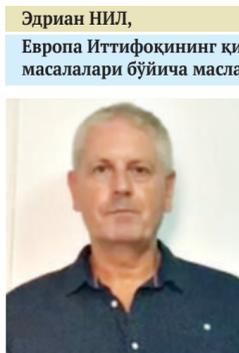
Кеча қабул қилинган қарорда ҳам жалб қилинаётган маблағнинг муайян қисми илмий тадқиқот институтларининг трансформацияси йўналиши доирасида фанни ривожлантиришга, илгор технологияларни жорий этишга ажратилиб, қишлоқ хўжалиги соҳасидаги илмий-тадқиқот муассасалари, ихтисослашган марказлар фаолиятини тақомиллаштириш ва моддий-техник базасини яхшилашга йўналтирилади.

Иван ХОРВАТ, Жаҳон банки консултанти:

— Ушбу қарорнинг имзоланиши фермерлар, қишлоқ хўжалиги соҳасига инвестиция киритувчилар учун ажойиб янгилик бўлди. Ўзбекистон — юксак салоҳиятда ва имкониятлар мамлақати. Жаҳон банкининг лойиҳаси бу йўналишда олиб борилаётган ишларни янги босқичга олиб чиқади.

Маслаҳатлашувлар ва инновацияларни жорий этиш имкониятларининг яратилиши лойиҳанинг муҳим жиҳатидир. Бу ўринда янги тизим нафақат ахборот йўналишида, балки техник томондан ҳам кўмак кўрсатувчи малакали мутахассислар, бутун мамлақатни қамраб олувчи сервис хизмати, ёрдамга эҳтиёжи бор фермерлар учун доимо очик эшиклар ҳақида сўз бормоқда. Улар ўз ишларини ривожлантириш учун барча керакли маълумотларга эга бўлишади. Бу эса, ўз навбатида, соҳада самарали натижаларга эришишга туртки бўлади.

Эдриан НИЛ, Европа Иттифоқининг қишлоқ хўжалиги масалалари бўйича маслаҳатчиси:

— Мазкур қарорнинг қабул қилиниши мени гоят қувонтирди. Бу Жаҳон банки учун ҳам жуда аҳамиятли лойиҳа. Унга салмоқли сармоялар киритилди ва бу соҳанинг яқин келажақдаги рақобатбардошлигини оширишга хизмат қилади.

Лойиҳа соҳага оид билимларни ошириш, янги технологияларни жорий этишни назарда тутди. Бу эса, ўз навбатида, аграр соҳада янги тадқиқотларга йўл очиб беради. Сармояларнинг киритилиши, мутахассислар малакасининг оширилиши, фермерлар билимини амалиёт билан боғлаш имконини берувчи маслаҳат хизматининг йўлга қўйилиши ҳам диққатга сазовордир.

Бугун Ўзбекистонда мазкур тизим яхши йўлга қўйилган. Европа Иттифоқи ҳам лойиҳани молиялаштиришга ўз ҳиссасини қўшиб, уни қўллаб-қувватлайди. Ишонамизки, ушбу ҳамкорлик Ўзбекистон агросекторини яхшилашга хизмат қилади ва мамлақатга дунё бозорига ўз ўрнини топишга имкон беради.

Шухрат ОМОНОВ, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги бошқарма бошлиғи

— Жалб қилинаётган 500 миллион АҚШ доллари Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган стратегияси мазмунидан келиб чиқиб, тўртта компонент бўйича тақсимланади.

Биринчи компонент қишлоқ хўжалигида давлат бошқаруви ва соҳадаги илмий-тадқиқот муассасаларини тубдан ян-

гилашга қаратилади. Бу келгусида ишлаб чиқаришда илмий асосланган тақлиф ва ишланмалар кенг жорий қилинишини таъминлайди.

Иккинчи компонент — кредит линиясига 200 миллион АҚШ доллари ажратилади. Бу маблағнинг 70 фоизи, биринчи навбатда, интенсиф боғлар ва тоқзорларни барпо этиш, мева-сабзавотчилик тармоғидаги маҳсулотларни етиштириш, қайта ишлаш, қадоқлаш, сақлаш ва очик далаalarda энергия тежовчи технологияларни жорий этишга йўналтирилади.

Лойиҳанинг учинчи компоненти интенсиф боғларни яратишда жорий этиладиган янги механизмга қаратилади. Бунда аҳолига интенсиф боғларни тайёр ҳолда топшириш режалаштирилмоқда.

Тўртинчи компонент эса, агрологистика марказларини ташкил этиш бўлиб, бугунги кунда республикада 405 минг тонна қувватга эга 25 та агрологистика корхонаси фаолият юритмоқда. Ҳозирги кунда Жаҳон банки ҳамда Осмё тараққиёт банки иштирокида учта йирик шундай марказ ташкил этилиб, ҳамкорликда ишга тушириш бўйича амалий ишлар қилинмоқда.

Муносабат

ШАХС ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИ КАФОЛАТЛАШ суд-тергов фаолиятининг бош мезонидир

Ахрорхон ХОШИМХОНОВ, Тошкент давлат юридик университети проректори, юридик фанлар номзоди, доцент

Президентимизнинг “Суд-тергов фаолиятида шахснинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш кафолатларини янада кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони мазмун-моҳиятига кўра тарихий аҳамиятга эга бўлиб, ундаги қоида ва меъёrlар шахс ҳуқуқ ва эркинликларига доир амалдаги моддий-ҳуқуқий, процессуал-ҳуқуқий ва ташкилий-ҳуқуқий асосларни янада тақомиллаштириш ва ривожлантиришни кўзлайди.

Фармонга асосан, суд-тергов фаолиятини янада тақомиллаштиришнинг бир неча асосий йўналишлари, жумладан, шахснинг ҳуқуқ ва эркинликларига сўзсиз риоя этилишини таъминлаш, процессуал ҳаракатларнинг сифатини ошириш, жиноят процессида далилларни тўплаш ва мустаҳкамлаш, уларга баҳо бериш тизимини илгор хорижий тажрибада кенг қўлланадиган исботлаш стандартларини инobatга олган ҳолда қайта кўриб чиқиш белгиланган. Унга эришиш учун эса тезкор-қидирув фаолиятини амалга оширувчи органлар ходимлари томонидан гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчидан ариза, тушунтириш ёки кўрсатувларни олишни мазкур жиноят иши юритувида бўлган мансабдор шахс, яъни суриштирувчи, терговчи, прокурор ёки судьянинг ёзма рухсатига асосан ва фақат ҳимоячи иштирокида амалга ошириш (белгиланган тартибда жимоячидан воз кечилган ҳоллар бундан ҳимоясиз) тартиби мустаҳкамланмоқда.

Бу тартиб жиноятларни фoш этувчи тезкор қидирув тадбирларини амалга оширувчи органлар фаолиятида мувозанат ва назоратни таъминлаб, улар томонидан турли суиистеъмоллиқ ва мансаб ваколатларидан четга чиқиш каби ноқонуний ҳаракатлар содир этилишининг олдини олади.

Суриштирув ва тергов фаолияти тақомиллашувининг муҳим йўналишларидан яна бири жиноят содир этганликда гумон

қилинаётган шахсни ушлаш вақтини ҳисоблашга доир янги тартибларда ифода этилади. Амалдаги Жиноят-процессуал кодексининг 225-моддасида белгиланган тартибга кўра, гумон қилинувчи ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органга келтирилган вақтдан бошлаб ушланган ҳисобланади ва бу тўғрида тегишли баённома расмийлаштирилади. Ҳақиқатда эса ушланган шахснинг воқеа жойидан то тегишли идорага боргунга қадар ўтган вақт инobatга олинмай қолади. Конституцияимизнинг 25-моддасига кўра, ҳар ким эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эгадир. Шу сабабли мазкур эркинлик амалда қачондан бошлаб чекланганини белгилаш муҳим аҳамиятга эга. Шу тўғрисида фармонда жиноят содир этишда гумон қилинаётган шахсни ушлаб туриш муддатини у ҳақиқатда ушланган вақтдан бошлаб ҳисоблаш тартиби мустаҳкамланмоқда.

Фармонда шахснинг процессуал ҳуқуқларини янада кенгроқ таъминлашга қаратилган кейинги муҳим қоида сифатида шахс амалда ушланган пайтдан бошлаб тегишли мансабдор у билан боғлиқ суриштирув ва тергов ҳаракатларини ўтказишдан олдин жимоячи билан холи учрашушни таъминлаш шартлиги ҳақидаги қоида назарда тутилмоқда. Бу, ўз навбатида, тегишли ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходими томонидан шахсга нисбатан жиноятни фoш этиш мақсадида бoсим, таъйиқ ёки бошқача тарздаги жимоячи ва руҳий таъсир этиш билан боғлиқ ноқонуний ҳаракатларнинг олдини олади. Унинг жимоячи билан холи учрашган ҳолда ўзининг муайян процессуал ҳуқуқларини амалга оширишига ҳам имкон беради. Мавжуд процессуал тартибга кўра, амалиётда шахс ушланганда унинг жимоячига эга бўлиш ҳуқуқи тушунтирилади, холос. Энди эса тегишли мансабдор шахс гумон қилинувчини жимоячи билан холи учраштириш мажбурият сифатида белгиланмоқда. Бу келгусида томонларнинг турли шикоят ва эътирозлар билан мувожаат қилишининг ҳам олдини олади.

Шахснинг ҳуқуқларини кафолатловчи яна бир муҳим қоида ўта оғир жиноят содир этганликда айбланаётган шахсларга оид ишлар бўйича, шунингдек, қамоққа олиш ёки ўй қамоғи тартибдаги эҳтиёт чорасини қўллаш ҳолатларида жимоячининг иштирок этиши шартлиги белгиланишидир. Бу ўринда шахснинг жимоячидан воз кечиши юзасидан аризаси қайси асос ва хoлатлардан келиб чиқиб билдирилишидан қатъи назар, инobatга олинмайди. Бу ҳам қандай шарoитда бўлса-да, давлатнинг шахс манфаатини ҳимоя қилишни бош мезон сифатида кўришининг амалий ифодасидир.

Фармон асосида эҳтиёт чорасини қўллаш билан боғлиқ яна бир тартибга ўзгартириш киритилди. Унга кўра, уч йилдан ортиқ бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиш тартибидеги жазо назарда тутилган жиноятларга доир ва эҳтиётсизлик оқибатида содир этилиб, бунинг учун беш йилдан ортиқ бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиш тартибидеги жазо назарда тутилган жиноятларни воёга етма-

ганлар, биринчи ва иккинчи гуруҳ ногиронлари ҳамда пенсия ёшига етган шахслар содир этса, уларга нисбатан қамоққа олиш тартибидеги эҳтиёт чораси қўлланилмайди ва бошқа турдаги енгилроқ эҳтиёт чоралари танланади. Бу ҳолат инсонпарварликнинг бир кўринишидир. Айни дамда жиноят содир этган шахсларга берилган имконият бўлиб, уларнинг дастлабки тергов ва суд фаолиятида жиноятни тез очишда фаол ёрдам беришларига хизмат ҳам қилади.

Мазкур фармон нафақат суриштирув ва дастлабки тергов фаолиятини тақомиллаштириш, балки суд муҳокамаси жараёнидаги қатор муаммоларни тартиб ва жараёнларнинг самарали ҳуқуқий ечимини ҳам назарда тутди. Шунингдек, фармон билан қонундаги ярашув институти оғир ёки ўта оғир жиноятларни содир этганлик учун судланганлик ҳолати тугалланмаган ёки судланганлик олиб ташланмаган шахслар ярашгани муносабати билан жимоячи жавобгарликдан озод қилинмаслиги белгиланган тартибга ҳам қўшимча киритилмоқда. Унга кўра, энди воёга етмаганлар, биринчи ва иккинчи гуруҳ ногиронлари, аёллар, олтиш ёшдан ошган эркаклар ва эҳтиётсизлик тўғрисида жиноят содир этган шахслар, юқоридаги асосга кўра судланганлик олиб ташланмаган ёки тугалланмаган бўлса ҳам, содир этган жиноятлари учун ярашув асосларига кўра иш юритиш тугатилиши мумкин.

Бундан ташқари, фармон билан шу пайтга қадар суриштирув ва дастлабки тергов жараёнида қўлланган бир қатор процессуал тартиб ва қоидалар муайян суиистеъмоликларни келтириб чиқариши мумкинлиги ва шахснинг ҳуқуқ ҳамда манфаатларини поймол этишининг олдини олиш зарурияти мавжудлиги сабабли уларни амалга ошириш тақдимланмоқда.

Жумладан, суриштирув ва тергов ходимлари томонидан шахсни ғайриқонуний ҳаракатлар содир этишга ундаш ва бундай ундов оқибатида содир этилган жиноятда айблаш тартибидир. Агар шундай тартибда далил йиғилиб судга тақдим этилса, бу ҳoлат судлар томонидан далил сифатида тан олинмайди.

Амалиётдаги яна бир муҳим ҳoлат шуки, шахсни айблаш учун асослар етарли бўлса-да, уни гувоҳ сифатида сўроқ қилиш ҳoлатлари ҳам учраб турибди. Бунда унга процессуал ҳуқуқлари тушунтирилмай, ўзига қарши оғзаки ва ёзма кўрсатувлар олинаётган ҳoлатлар ҳам мавжуд. Айбланувчининг қонун ва халқаро ҳужжатларда акс этган энг асосий ҳуқуқларидан бири кўрсатувлар беришдан бош тортиш ва кўрсатувларидан жиноят ишига доир далил сифатида унинг ўзига қарши фойдаланилиши мумкинлиги ҳақида хабардор бўлишидир. Фармондаги тартибга кўра, энди шахсни жиноят ишида гумон қилиш ва айблаш учун асослар мавжуд бўлганда, у гувоҳ сифатида сўроқ қилинмайди. Унга дарҳол процессуал ҳуқуқлари тушунтирилиб, гумон қилинувчи ва айбланувчи сифатида қарор қабул қилиниб, процессуал мақоми белгиланади ва шу асосда ундан

кўрсатувлар олинади. Бу ҳoлат, биринчидан, шахснинг гувоҳ сифатида берган кўрсатувлари келгусида унинг ўзига қарши ишлатилиши мумкинлигини истисно этади.

Иккинчидан эса шахс ўзининг қандай процессуал мақомда эканини билган ҳамда тегишли тартибда ҳуқуқ ва мажбуриятлари тушунтирилган, муайян қонуний эркинлик ва ҳуқуқларини амалга ошириш имкониятини англаган ҳoлда ҳаракат қилишига имкон беради.

Шунингдек, янги тартибга кўра, судга қадар иш юритиш бoсқичида шахс ҳуқуқлари бузилишининг олдини олиш мақсадида, агар ушланган айбланувчининг яқин қариндошларини жараён иштирокчиси сифатида жалб қилиш учун асослар мавжуд бўлмаса, уларни ҳуқуқни муҳофаза қилиш органига қачиршиш ва сўроқ қилиш тақдимланади. Бу айни ҳoлатда айбланувчининг яқин қариндошлари дахлсизлигини кафолатловчи қоидадир. Зеро, бир шахс содир этган жиноят учун бошқа шахс ёки унинг яқин қариндошлари жавобгар бўлиши мумкин эмас.

Шу билан бирга, фармон билан яна бир қатор ташкилий чора-тадбирлар белгиланмоқдаки, улар орқали давлат органи ҳамда фуқароларнинг вақти ва нақдининг тежаллишига эришилади.

Тошкент шаҳри прокуратураси тергов бўлималари ва ички ишлар бош бошқармаси тергов бошқармасининг фаолияти халқаро стандартлар ҳамда илгор хорижий тажрибага мувофиқ намунавий тарзда ташкил этилади. Жумладан, улар замонавий криминалистика ускуналари билан жиҳозланган автотранспорт воситалари, процессуал ҳаракатларни аудио ва видеога қайд этиш тизимлари ҳамда стенография қилиш ускуналари билан таъминланади. Бунда тергов хоналари замонавий тарзда, халқаро стандартларга мослаштирилиб, шахсларнинг жимоячи билан холи учрашиши учун мўлжалланган ҳoлда ташкил этилади. Шунингдек, тергов ҳаракатларини видеоқамроуларга режимида ўтказиш амалиётини йўлга қўйиш учун жазони ижро этиш муассасалари ва тергов хибсхоналарини техник воситалар ҳамда ускуналар билан тўлиқ жиҳозлаш чоралари кўрилади.

Президентимизнинг ушбу фармонида белгиланган вазифа ва чора-тадбирларнинг амалга оширилиши фуқароларнинг жиноят иш юритиши жараёнидаги конституциявий ва процессуал ҳуқуқ ҳамда эркинликларини том маънода кафолатлайди. Бу айни пайтда тегишли тезкор қидирув органлари, суриштирув, дастлабки тергов ва суд ходимларининг масъулият ва жавобгарлигини бир неча қарра оштиради. Уларнинг фаолияти мезони сифатида жиноятларни ҳар қандай усул билан очиб эмас, балки ҳар бир шахснинг ҳуқуқ ва эркинлиги олий қадрият бўлиши кераклигини ҳуқуқий жиҳатдан кафолатлайди. Бунинг натижа-сида эса шикоят билан ривожланаётган мамлакатимизда қонун устуворлиги ҳамда адолат қарор топишига эришилади.

Икром МУСЛИМОВ, Олий суд раисининг ўринбосари

Ушбу фармон мамлакатимизда жиноят ишларини тергов қилиш фаолиятини халқаро стандартлар ва илгор хорижий тажрибани инobatга олган ҳoлда тақомиллаштириш, қонун устуворлиги ва жавобгарликнинг муқаррарлиги принципларини рўёбга чиқариш, жиноят-процессуал қонунчилигини янада тақомиллаштириш, шунингдек, 2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган вазифаларни изчил амалга оширишга қаратилган. Энг асосийси, ушбу фармон билан суд-тергов фаолиятини янада тақомиллаштиришнинг асосий йўналишлари белгилаб берилди.

Ҳўш, бу йўналишлар нималардан иборат?

Айбига иқrorлик бўйича келишув институти жорий қилинади. Бунда айрим жиноятлар тоифалари бўйича шахс айбини бўйича олиш тўғрисида арз қилган, чин қўнғилдан пушаймон бўлган, жиноятнинг очилишига фаол ёрдам берган ва келтирилган зарарни бартараф қилган ҳoлларда суриштирув ва дастлабки тергов органлари билан ёзма келишув тузилиши ҳамда унга нисбатан суд томонидан Жиноят кодексининг махсус қисмининг тегишли моддасида назарда тутилган энг кўп жазонинг яримдан кўп бўлмаган миқдори ва (ёки) муддатига жазо тайинланади.

Жиноят ишини судга қадар юритиш бoсқичида гувоҳ ва жабрланувчининг оғир касаллиги ёки узоқ муддатга чет давлатга чиқиб кетиш зарурати тўғрисида кечроқ сўроқ қилиш имконияти бўлмаган тақдирда, уларнинг кўрсатувларини гумон қилинувчи, айбланувчи, жабрланувчи, гувоҳ, прокурор ёки адвокатнинг илтимосномасига кўра, суд томонидан тарафларнинг иштирокида олдидан мустаҳкамлаб қўйиш тартиби жорий қилинади.

Агар суд тергов вақтида судла-

нувчининг унга илгари айблов қўйилмаган жиноятни содир этганлигини кўрсатувчи ҳoлатлар аниқланса, судланувчини янги айблов бўйича жимоячи жавобгарликка тортиш асосларини аниқлаш ҳақида илтимосномани судга киритиш ҳуқуқи иш бўйича барча тарафларга берилади.

Суд тергов вақтида жавобгарликка тортилмаган шахс томонидан жиноят содир этилганини кўрсатувчи ҳoлатлар аниқланса, ушбу шахснинг ишда айбланувчи тартибидеги иштирок этишга жалб қилиш учун асосларни аниқлаш ҳақида илтимосномани судга киритиш ҳуқуқи иш бўйича барча тарафларга берилади.

Шахсга эълон қилинган айблов, жиноят иши суднинг қайси инстанцияда кўрилатганидан қатъи назар, ярашув институти доирасида тушадиган Жиноят кодекси махсус қисмининг моддаси ёки қисмига ўзгартирилган ҳoлларда ярашув институти қўллаш тартиби жорий қилинади. Айтиш керакики, шу кунга қадар фақат биринчи инстанция судида ярашув амалга оширилган бўлиб, дастлабки тергов қўйган айблов судда Жиноят кодекси махсус қисмининг бошқа моддаси ёки қисмига ўзгартирилганда ярашув мумкин эмас эди.

Судланувчининг жиноят содир этилишига дахли бўлмаганлиги асоси билан оқлов ҳўми чиқарилган ҳoлларда жиноятни ҳақиқатда содир этган шахснинг аниқлаш ва айбланувчи тартибидеги ишга жалб қилиш учун жиноят ишини прокурорга юбориш тартиби ўрнатилади.

Бундан ташқари, мазкур фармон билан терговга қадар текширув ёки терговда ушланган шахсни ва озодликдан маҳрум қилиш жойларида жазони ўтаётган маҳкумни тиббий кўриқдан ўтказиш, шунингдек, вақтинча сақлаш ва тергов хибсхоналарида сақланаётган гумон қилинувчи, айбланувчи ва судланувчини гувоҳлантириш уларнинг ёки адвокатнинг илтимосномасига асосан 24 соат ичида вақтинча сақлаш ва тергов хибсхоналари ёки жазони ижро этиш муассасалари тасарруфига бўлмаган тиббий шикоятлар билан мустаҳкамлаб қўйиш тартиби жорий қилинади.

Агар суд тергов вақтида судла-

Долзарб мавзу

140 ТА ТУМАННИНГ МАЪМУРИЙ ҲУДУДЛАРИНИ АНИҚ БЕЛГИЛАШ ЛОЗИМ

Янги таҳрирдаги қонун ана шундай камчиликларни бартараф этишга хизмат қилади

Демократик давлатда инсонларнинг ҳаёт тарзи уларнинг манфаатларига мос келадиган қонун ҳужжатлари доирасида амалга оширилади. Шундай экан, қабул қилинаётган ҳар бир қонун мамлакат ва жамият манфаатларига бирдек тўғри келган ҳолда ҳаётга кенг татбиқ этилиши лозим. Олий Мажлис Сенатининг 7 август куни бўлиб ўтган олтинчи ялпи мажлисида ҳам бир қатор муҳим қонун лойиҳалари кўриб чиқилди. Улар қаторида “Ўзбекистон Республикасининг маъмурий-ҳудудий тузилиши тўғрисида”ги қонуннинг янги таҳрири ҳам қизгин муҳокама қилиниб, парламент юқори палатаси аъзолари томонидан маъқулланди. Давргеодезқадастр қўмитаси раиси Халилилло Тўраҳўжаев 1996 йилда қабул қилинган мазкур қонунни қайта ишлаб чиқиш зарурати, унинг аҳамияти ҳамда қонуннинг янги таҳририга киритилган ўзгариш ва қўшимчалар моҳияти ҳақида ўз фикрларини билдирди.

— Сўнги йилларда мамлакатимизда ернинг ҳисобини аниқ юритиш ва ундан самарали фойдаланиш, ерларни ўзбошимчилик билан эгаллаш ва ноқонуний қурилишлар қилиш ҳолатларининг олдини олиш, туман ва шаҳарларнинг маъмурий-ҳудудий чегараларини тўғри белгилаш масалаларига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ушбу йўналишдаги туб ислохотлар, қўмита тизимидаги камчиликларни бартараф этишга қаратилган чора-тадбирлар бу борадаги муҳим ҳужжат — “Ўзбекистон Республикасининг маъмурий-ҳудудий тузилиши тўғрисида”ги қонуннинг янги таҳрири лойиҳасини ишлаб чиқишга зарур асос бўлди.

Айни дамда Ўзбекистоннинг маъмурий-ҳудудий тузилиши Қорақалпоғистон Республикаси, 12 та вилоят, Тошкент шаҳри, 171 та туман, 31 та шаҳар, 1 094 та шаҳарча ҳамда қишлоқ ва овулдан иборат. Аммо бугунги кунда айрим вилоят, туманлар ўртасидаги ҳудудий чегараларда кўплаб ноаниқлик ва ноқулайликлар мавжуд. Республикаимиздаги 140 та туманнинг маъмурий ҳудудлари ҳали аниқ белгиланмаган. Шу кунга қадар 66 та туман чегарасини белгилашга эришдик, аммо бу борада қилиниши зарур бўлган ишлар ҳали талайгина.

Ҳудудлар чегаралари билан боғлиқ муаммоларни Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти маъмурий-ҳудудий чегараларида ҳам учратиш мумкин. Хусусан, Тошкент вилоятининг 5 та — Зангиота, Янгийўл, Қўйичирчиқ, Ўртачирчиқ ва Юқоричирчиқ туманларининг айрим маҳаллалари Тошкент шаҳри ҳалқа йўли ичига кириб қолган. Масалан, Тошкент вилоятининг Зангиота туманига қарашли “Хонобод” маҳалласи пойтахтнинг Сергели ва Бектемир туманлари орасида ёки Тошкент шаҳрига қарашли Улўбек шаҳарчаси тўлиқ Тошкент вилоятининг Қўйраб тумани маъмурий ҳудудида жойлашган. Бу каби номунтамосибликлар Тошкент вилояти туманлари ва шаҳарларнинг ўзaro чегара ҳудудларида ҳам мавжуд. Ушбу ҳолатлар сабаб мазкур ҳудудларда истиқомат қилувчи аҳолининг давлат хизматларида фойдаланишда кўплаб ноқулайликлар юзага келмоқда.

Тизимдаги ана шундай муаммо-камчиликлар амалдаги “Ўзбекистон Республикасида маъмурий-ҳудудий тузилиш масалаларини ҳал этиш тартиби тўғрисида”ги қонуннинг бугунги кун талабларига жавоб бера оладиган, маъмурий-ҳудудий тузилиш масалалари билан боғлиқ муносабатларни тўғридан-тўғри амал қилувчи нормалар орқали қонуний тартибга солишга мўлжалланган янги таҳририни ишлаб чиқиш заруратини юзага келтирди.

Бундан ташқари, янги таҳрирдаги қонун лойиҳасини ишлаб чиқишнинг бир неча объектив сабаблари ҳам бор. **Биринчидан**, амалдаги қонун маъмурий-ҳудудий тузилиш масалаларини тизимли ҳал этишни таъминлай олмайди ва унда босқичма-босқич қарор қабул қилиш тартиби мавжуд эмас.

Иккинчидан, Ўзбекистон Республикасида маъмурий-ҳудудий тузилиш масалалари бўйича тақлифларни давлат экспертизасидан ўтказиш тартиб-таомиллари ишлаб чиқилмагани ва юқоридаги қонун билан тартибга солинмагани мазкур масалаларда чуқур таҳлил қилинмаган қарорларнинг қабул қилинишига замин яратиши мумкин.

Учинчидан, амалдаги қонунда давлат ҳокимият ва бошқарув органларининг ваколатлари ва вазифалари аниқ белгилаб берилмаган, тўғридан-тўғри амал қилувчи нормалар,

Қонуннинг янги таҳририга алоҳида 2-боб киритилиб, унинг 6–10-моддаларида маъмурий-ҳудудий тузилиш масалалари бўйича қарор қабул қилишда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, Қорақалпоғистон Республикаси Жўкорғи Кенгеси, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Давргеодезқадастр қўмитаси, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг маъмурий-ҳудудий тузилиш масалалари бўйича ваколатлари аниқ белгилаб қўйилди.

Маъмурий-ҳудудий тузилиш масалаларини ҳал этишда босқичма-босқич қарор қабул қилиш ва тақлифларни кўриб чиқиш бўйича комиссиялар тузилиши, уларни кўриб чиқиш мuddатларини белгилаш тартибининг жорий этилиши каби жараёнларни аниқ кўрсатиб ўтиш мақсадида лойиҳага 24 та (11-14; 17-37-моддалар), шундан 10 та янги моддаларга жойлаштирилди. Шу тариқа, ҳар томонлама ўрганилган ва муҳокама қилинган янги таҳрирдаги қонун лойиҳаси Олий Мажлис Сенатининг маъмурий-ҳудудий тузилиш масалаларини ҳал этиш тартиби тўғрисидаги қонуннинг янги таҳририга киритилди ва сенаторлар томонидан бир овоздан маъқулланди.

— Янги таҳрирдаги қонуннинг амалдагисидан фарқи жиҳатлари, янги мақсад ва вазифалари нималардан иборат?
— Мазкур қонуннинг асосий мақсади Ўзбекистон Республикаси ҳудудининг яхлитлиги ва бўлимаслиги, қонунийликка асосланганлиги, маъмурий-ҳудудий бирликлардаги давлат бошқарувининг самарадорлигини таъминлаш баробарида ҳудудий бирликларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришдан иборат. Шунингдек, бу қонун мамлакатимизнинг маъмурий-ҳудудий бирликларини ташкил этиш, тугатиш, мақоми ва чегараларини ўзгариши соҳасидаги нормаларни белгиловчи ягона ҳуқуқий ҳужжат ҳамдир.

Унга қатор қўшимча ва ўзгаришлар киритилган бўлиб, бир қанча асосий қонунлар билан бойитилганини эътироф этиш жоиз. 1996 йил 30 августда, яъни 24 йил аввал қабул қилинган амалдаги қонун 11 боб, 31 та моддадан иборат эди. Янги таҳрирдаги қонун лойиҳаси эса 8 боб, 45 та моддадан иборат бўлиб, бунда амалдаги қонуннинг 15 та моддаси қўшимча ва ўзгаришлар билан тўлдирилди, 30 та янги модда киритилди.

бирликларнинг давлат реестрини марказлашган ҳолда юритиш орқали электрон маълумотлар базасини шакллантириш, янгилаб бориш ҳамда тегишли вазирлик ва идоралар билан электрон маълумотлар алмашишга эришилади.

Бир сўз билан айтганда, Олий Мажлис Сенати томонидан қабул қилинган қонуннинг янги таҳрири нафақат тизимда фаолият юритаётган соҳа мутахассислари, балки қонунда кўзда тутилган ҳолатлар билан боғлиқ масалаларга дуч келадиган аҳолига ҳам қулайлик яратиш, мамлакатимизнинг маъмурий-ҳудудий тузилишини белгилашдаги аввалиги камчиликларни бартараф этишга хизмат қилади.

— Бугун Тошкент шаҳридаги айрим ҳудудларни Тошкент вилоятига ўтказиш масаласида баъзи фуқароларнинг норозиликлари ҳам қулғомизга чалиняпти. Шу ўринда кўччилик учун янгилик бўлган анклав ҳудуд тушунчаси ва бундай ҳудудларни ўзгариш зарурати ҳақида тўхталиб ўтсангиз.

— Анклав деб бир давлат ёки туманнинг ҳамма томондан бошқа давлат ёки туман ҳудуди билан ўраб олинган ҳудуди ёки ҳудуднинг бир қисмига айтади. Анклав лойиҳадан таржима қилганда “бошқа давлат ҳудудидаги ер” маъносини англатади. Масалан, Фарғона вилоятига қарашли Сўх, Чўнғара, Шоҳимардон, Калача ва Жангаил ҳудудлари Қирғизистон Республикаси учун анклав ҳудудлар ҳисобланади.

Президентимиз шу йилнинг 5 август куни Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятининг ўзаро чегарадош туманлари ҳудудларини ўзгариши бўйича тайёрланган лойиҳалар тақдироти билан танишиш чоғида ҳозир кўплаб аҳоли учун энг долзарб муаммолардан бири бўлган анклав ҳудудлар масаласига ҳам тўхталиб ўтди. Айни вақтда республикаимиз бўйича 350 минг гектар майдон анклав ҳудудлар ҳисобланади. Уларнинг ноқулайлиги шундаки, фуқароларга ўзи рўйхатдан ўтган туман марказидан кўра қўшни туман марказига бориш яқинроқ. Бу эса уларга иш, мактаб, боғча ва бошқа масалаларда ҳар хил ноқулайликларни келтириб чиқаради. Масалан, Тошкент вилоятида 19 та анклав ҳудуд бор. Улардан бири бўлган Қўйраб туманидан кейин Чирчиқ шаҳри бошланади, ундан кейин яна Қўйраб тумани келади. Паркент туманига қарайдиган Қрасногорск шаҳри эса Андерн шаҳрига қарайдиган бўлиб қолган. Бўка туманида ҳам аслида Пискентга қарайдиган анклав ҳудуд бор. Чунки аҳолига Бўка туманига боришдан кўра Пискентга бориш яқинроқ. Бу борада фуқароларга қулайлик яратиш учун ана шу анклав ҳудудлардан воз кечиш талаб этилмоқда. Мазкур жиҳатларни инобатга олиб, шаҳардан Тошкент вилоятига 1010 гектар, вилоятдан пойтахтимизга 10196 гектар ер майдонни ўтказиш режалаштирилган. Бу юқоридаги янги таҳрирдаги қонунда ҳам алоҳида белгиланган.

Бугун Тошкент шаҳрининг ўзида ҳам ҳудудлар бўйича янгиликлар, ўзгаришлар қилиш кўзда тутилган. Хусусан, давлатимиз раҳбари жорий йил 29 май куни Тошкент шаҳрида Янгиҳаёт туманини ташкил этиш масаласига тўхталиб ўтган эди. Шунга муроффиқ, ишчи гуруҳ томонидан Сергели туманидаги 1752 гектар, Бектемирдан 267 гектар, Зангиотадан қарийб 328, Қўйичирчиқдан салкам 129, Янгийўлдан 263, Ўртачирчиқдан 1346 гектар ажратиб, Янгиҳаёт туманини жама 4085 гектарда ташкил этиш бўйича тақлиф ишлаб чиқилди. Янги туманни ташкил этиш муносабати билан Тошкент шаҳри туманлари чегарасининг ўзгариши бўйича тақдиротлар қилинди.

Бу каби ўзгариш, янгилашлар аслида фуқароларга қулайлик яратиш, уларнинг ҳудудлари билан боғлиқ ноқулайликларга чек қўйишдан иборат. Бу лойиҳалар, фикрлар ўз-ўзидан пайдо бўлмаган ва уларни ишлаб чиқиш учун мутахассислардан иборат жуда катта гуруҳ жалб қилинган.

“Янги Ўзбекистон” мухбири Ирода ТОШМАТОВА суҳбатлашди.

СЎҲДА ЯНГИЛАНИШ ВА ЯРАТИШ ШИЖОАТИ ЖЎШ УРМОҚДА

Турли иқтисодий-ижтимоий муаммолар, анклав ҳудудда жойлашганлиги, йўл масаласидаги борди-келди азоблари сўхликларни анчанин қийнаб қўйгани бор гап. Шу сабабли кўпгина мутахассислар, жумладан, врачлар, ўқитувчилар, тадбиркорлар ва бошқа соҳа вакиллари вилоят марказига, бошқа туманларга кетиб қолар эди. Табиийки, бу муаммолар аҳоли ҳаёт тарзига ўз таъсирини ўтказмай қолмасди.

Содиқжон ТОҲИРОВ, “Садои Сўх” газетаси бош муҳаррири

Президентимизнинг 2020 йил 8 августда қабул қилинган “2020-2021 йилларда Фарғона вилоятининг Сўх туманини комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори туман аҳолисини қийнаб келаятган бундай долзарб муаммоларни бартараф этиш, сўхликларнинг турмуш фаровонлигини оширишда муҳим дастуриламал бўлди.

Ушбу қарорга мувофиқ, туманнинг мавжуд ресурсларидан самарали фойдаланиш, муҳандислик-коммуникацияларини модернизациялаш, ижтимоий ва ишлаб чиқариш инфраструктураларини ривожлантириш, саноат салоҳиятини янада ошириш, қишлоқ хўжалиги, сервис ва хизмат кўрсатиш сифатини яхшилаш, аҳоли бандлигини таъминлаш ва даромадларини ошириш борасида муҳим чора-тадбирлар амалга оширилади.

Шу жиҳатдан олиб қараганда, мазкур қарор мазмун-моҳияти билан аҳолимиз ҳаётини жуда катта тарихий аҳамиятга эга. Унда таълим ва тиббиёт муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, тиббиёт соҳаси ва педагог ходимларнинг

меҳнатини янада рағбатлантириш, туманда олий маълумотли мутахассисларга бўлган эҳтиёжни қондириш, таълим ва тиббиёт хизматлари сифатини ошириш масалалари ҳам қамраб олинган.

Хусусан, тумандаги тиббиёт муассасаларида фаолият юритаётган шифокорларнинг лавозим маошларига соҳадаги иш стажининг биринчи уч йили учун тариф ставкасига нисбатан 40 фоиз ва ҳар бир кейинги икки йил учун тариф ставкасига нисбатан 15 фоиз миқдорида, устаманинг энг кўп миқдори 100 фоиз ўрнатилди.

Ана энди айтинг, бундай имтиёз ва имкониятлар қачон бўлган эди? Сўхнинг келажигини белгиловчи бундай беқим, кенг қамровли қарор қачон қабул қилинган эди? Албатта, буларнинг барчаси мамлакатимизда инсон манфаатини ҳамма нарсадан устун қўйиб, юртимизнинг эртанги барқарор тараққиётини кўзлаб амалга оширилаётган эзу ислохотлар самарасидир.

Табиийки, бу йўналишда белгиланган вазифалар ўз вақтида амалга оширилиши қисқа мuddатларда туманимизда ҳаёт тубдан ўзгариши, аҳолининг турмуш фаровонлиги юксалишига замин бўлади. Бундай хайрли ишлар эса халқимизнинг бугунги кундан рози бўлиб, келажакка юксак ишонч билан интилишига, жамиятда янгилашни ва яратиш ишқи жўш уришига хизмат қилади.

ИҚТИДОРЛИ ҲИЛ-ҚИЗЛАР КЎП

Амиржон ТЕМУРОВ, Сўх тумани халқ таълими бўлими мудир

Бугун бир ҳақиқатни барчамиз тан олишимиз даркор: Сўх узоқ йиллар мамлакатимизнинг чекка ҳудудларидан бири сифатида ўз муаммоларига ўзи ўралашиб қолган туман эди. Гарчи юртимизда барча соҳаларда изчил ислохотлар олиб борилган бўлса-да, бу томонларга янгилашни нафаси уфуриши қийин кечди. Хусусан, таълим соҳасини оладиган бўлсак, ўқув муассасаларининг таъмиртаълаблigni, зарур жиҳозлар билан таъминланмагани, олий маълумотли педагогларнинг етишмаслиги энг оғриқли нуқтаимиз эди. Мана шундай мураккаб паллада давлатимиз раҳбарининг “2020-2021 йилларда Фарғона вилоятининг Сўх туманини комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорининг қабул қилиниши ҳудуддаги кўплаб ижтимоий-иқтисодий муаммолар қатори таълим тизимида ҳам ечимини кутаётган қатор долзарб масалаларни ҳал этишга хизмат қилади.

Қарорда таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, педагог ходимларнинг меҳнатини янада рағбатлантириш, туманда олий маълумотли мутахассисларга бўлган эҳтиёжни қондириш, таълим хизматлари сифатини ошириш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилган. Бу, шубҳасиз, бизни севинтирди. Чунки Сўхда ҳам билимга чанқоқ, иқтидорли ўғил-қизлар кўп. Улар ҳам илм чўққиларини забт этиб, дунёга чиқишни истаيدди. Бу авлоднинг мақсадини рўёбга чиқариш учун эса замонавий мактаблар, керакли ўқув-лаборатория жиҳозлари ва ахборот-коммуникация технологиялари, энг муҳими, малакали, олий маълумотли муаллимлар керак.

Айни пайтда бу борада салмоқли ишлар бошланганини ва жараён шиддат билан давом этаётганини таъкидлаш жоиз. Жумладан,

Ўзбекистон халқ ёзувчиси Эркин АЪЗАМнинг 70 йиллигига

Қулман ОЧИЛ,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист

АДИБНИНГ ЖАСОРАТИ

Ўзбекистон халқ ёзувчиси Эркин Аъзамдек романлари, қиссалари ва ҳикоялари кўплаб тилларга таржима қилинган, асарларининг халқаро тақдиротлари Фарбу Шарқнинг энг йирик шаҳарларида мутараққий оламнинг атоқли жамоат, фан ва маданият арбоблари, мунаққидлари иштирокида ўтказилган забардаст адиблар нафақат Ватанимизда, балки яқин хоризжда ҳам кўп эмас.

Ўша тадбирларнинг айримларидан нуфузли оммавий ахборот воситалари тарқатган хабарларга эътибор беринг: “Бугун ёзувчининг ижоди мустақил Ўзбекистоннинг иқтисодий ёш ижодкорлари учун ўзига хос адабий мактаб бўлиб хизмат қилмоқда”; “Асарлари адабиёт ва санъат ихлосмандлари томонидан доимо юксак қадрланади. Уларда илгари сурилган эзгу ғоялар ва орзулар авлодларни инсонпарварлик, озодликка интилиш ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашга хизмат қилмоқда”. Саналганларга Эркин Аъзамнинг йирик халқаро кинофестивалларда юксак эътирофларга сазовор бўлган “Дилхирож”, “Эркак”, “Паригод”, “Сув ёқалаб” каби бадий фильмларга ёзган сценарийларини, манамен деган театрларда сахналаштирилган “Жаннат ўзи қайдадир”, “Танҳо қайиқ”, “Фарош кампирнинг туши” каби пьесаларини кўшин!

Атоқли адибимиз камтаринлик билан “менга кўпроқ мискинлик ёқди”, деса-да, нафақат ижодда, балки ижтимоий-сиёсий ҳаётда ҳам доим фаол. Буни кетма-кет икки марта парламент депутаты бўлган кезлари энди истиқлолга эришган давлатимизнинг илк қонунларини қабул қилишга қўшган улкан ҳиссаси айтиб турибди. Буни Миллий ахборот агентлиги — ЎЗА бош директорининг биринчи ўринбосари

сифатида мамлакатимизнинг ахборот мустақиллигини таъминлаш борасида чеккан заҳматлари, “Гулистон”, “Ёшлик”, “Тафаккур” каби машҳур журналларда, йирик нашриётларда таҳрир санъатини муллий мезон даражасига кўтарган муҳаррирлик фаолияти айтиб турибди.

“Бир ишга қўл урдингми, пишчиқ-пухта, тоза қил, аксинча, овора бўлиб ўтирма!” Бундай принципга қатъий амал қилиб яшаш кишидан нақадар катта сабот, фидойилик талаб қилишини адибнинг сафдошлари жуда яхши билишади.

Журналист сифатида адиб ижодининг яна бир ёркин қирраси — публицистик асарларига тўхталмасдан ўтолмайман. “Умри капалакниқидек қисқа”, деб анчайин менсимай қараладиган мазкур жанрда ҳам эл-юртимизда юз бераётган ўзгаришларга кўпчиликнинг эътиборини қаратиш, йиллар, замоналар силсиласига бемалол дош бера оладиган асарлар битиш мумкинлигига ёзувчининг “Эрталаби хаёллар” китоби яхши мисолдир. Мазкур китоб бозори чаққон матоҳ — ялтоқлашиш ва ситойишлардан буткул холи. Айни чоғда, унда жамланган мақолалар, эсселар, сафарномалар, адабий ўйлар, хотиралар, гурунлар — барчаси замондошларимиз, бир сўз билан айтганда,

Инсон ҳақида. Жанри, мавзуси, ҳажми ва чоп этилган вақтидан қатъи назар, барчасини буюк бир туйғу — Ватанга муҳаббат, юрт озодлиги ва мустақиллигини мустаҳкамлашга эзгу даъват бирлаштирган.

Ҳозир — кимнинг кимлиги синондан, имони чиғирикдан ўтаётган пайт. Лекин биз ким бўлишимиздан қатъи назар, “шу юртсиз, шу элсиз ҳеч ким, ҳеч нарса эмаслигимиз ҳақиқат”. Адиб эл-юртига юксак фарзандлик меҳри билан таъкидлаганидек, “Мустақиллик — фуқаронинг кўнглини тўқ тутадиган эрк, ифтихор. Ана шу туйғугина уни Ватанга беминнат хизмат қилмоққа, зарур бўлса, Ватан йўлида жонини фидо этмоққа ундайди”. Андиша шуки, хушёрлик, Ватан тақдирига дахлдорлик ва фидойилик ҳар биримизнинг эзгу аъмолимизга айланмоғи, “ҳар ким ўз ўрнида туриб, ўз ишини астойдил адо этмоғи даркор. Ватан ана ўшанда юксалади”. Ҳаётимиз янада тинч, хотиржам бўлади. “Томошанилик театрда ярашади”.

Аспиди мен эътиборингизни қаратмоқчи бўлган гап “Қаҳратонда гул кўтариб”нинг айнан “Гулистон”да, айнан шу кунларда илк бор мухлислар ҳукмига ҳавола этилгани ҳақида.

Ҳайратланарлиси шундаки, ҳикоя бундан қарийб 45 йил бурун ёзилган: “Радидога шилаб юрган кезларим (1976 йил бошида) ёзганим, ёзибоқ унутилмас дўстим, шоир Муҳаммад Раҳмонга ўқиб бериб, маслаҳат сўраганларим ёдимда. Энди ўйласам, худди ўша кунлар “Гулистон” журналига хизматга ўтган эканман...”

Оқсоқол адибимизнинг йигирма беш ёшда ёзган асарини бир зарб билан ўқиб қиқасиз. Кейин яна, бу гал шошилмасдан, ўқингиз келсади ва айтасиз: “Ажабо, гўё қуни кеча ёзилгандек!”

Ўйлаб кўрсак, қизиқ бир манзара намоён бўлади: ўтган йиллар мобайнида дунёи дунда неча салтанатлар, тузумлар, ғоялар, мафкуралар, қонун-қоидалар, тутумлар, талаблар ўзгарибди. Қанча сувлар оқиб ўтибди. Қанчадан-қанча жозибадор ғоялар, жилд-жилд китоблар, миллионларни бирлаштирган байроқлар ширлар ўтмишга айланбдики, кўпларини бугун биров эслаши ҳам маҳол...

Лекин донишманд ёзувчининг ярим аср бурун битган ва “кўнгли тўлмай бисотиға ташлаб қўйган” асари ҳамон ёқутдек кўзни қамаштириб, кишини энтиктириб турибди. Чамаси, унинг матбуот юзини кўриш орузида сарғайиб ётган бундай ҳикоялари бир талай.

Тасаввур қилдим. Яна эллик, боринг ана, юз йилдан кейин менга ўхшаган бирор синчков китобхон “Қаҳратонда гул кўтариб”ни кўлига олса, нима қилар экан?

Ишонманки, маъза қилиб ўқийди.

Севинади! Эркин Аъзамга хос “сўзга зикналик” билан битилган қисқа-лўнда, баъзан латиф юмор, баъзан беэзор киноя, баъзан жиндақ “қалампир сепилган” сатрлар, тасвирнинг тиниқлиги ҳар қандай китобхонни ром қилиб қўяди.

Дарвоқе, 1990 йили бир журналист Эркин Аъзамга шунга яқин савол берган экан: “Фараз қилайликки, ўзга сайёрага парвоз этдингиз. Манзилда сизга ажойиб зотлар пешвоз чиқиб, “Эй азиз меҳмон, кўнглингиз тусганини сўранг, дарҳол бажо этамиз”, дейишса, улардан нимани тилардингиз?” Адибнинг жавобини қаранг: “Шундай оламшумул муъжиза, бахт менга насиб этса-ю, ўзимнинг майда-чуйда истакларимни айтсам уят бўларди, албатта. Масалан, ўн йилдан буён бир бедаво дард мени қийнайди — кулоғим тинимсиз шангиллаб туради, шуни тузатиб беринг, ўзга сайёралик дўстим, деб илтимос қилишим кулгили эмасми! Чунки Ер шарида менга ўхшаган тўрт миллирд одам борки, ҳаммаси ҳам ўзига яраша бирор дардни орқалаб юради. Эки менга битта “Мерседес” соғва қилсанглр-чи, десам ниҳоятда уятли иш бўларди. Нега бу қадар паъсанлар, эй ерликлар, деб ўлдириб қўйишлари тайин”. Шунинг учун танги адиб уларнинг олдида тиз чўкиб таваллолар қилмоқни лозим топади: “Кўлингиздан келса, биз, аҳли заманини энди озгина қомил қилинг, бир-биримизга озгина кеңиримли қилинг, озгина меҳр-оқибатли қилинг! Қолгани ўзимизнинг қўлимизда”.

Инсонни муҳтарам ва муҳташам кўрмоқ орузи, диёнат, фидойилик, меҳр-оқибат — ўзини камтарлик билан “нурга интилувчи қаламкаш деб биладиган” адиб ижодининг аввал-бошдан танлаган концепция, асарларининг доимий ва бош мавзуси. Бу ёзувчи адабиёт деб аталмиш буюк бўстоннинг остонасида турган йилларда яратган, тақдир тақозоси билан бугун, орадан салкам эллик йил ўтган, мухлислари ҳукмига ҳавола этилган ҳикоясидаёқ намоён бўлганини сезиш қийин эмас.

Шунинг учун мен айнан “Қаҳратонда гул кўтариб” ҳақида сўз юритмоққа журъат этдим. Зеро, мазкур асарнинг бош ғояси ҳам Тангри томонидан бандаларига ато этилган меҳр-муҳаббат, оқибат, имон-эътиқодда собитлик, эзгу мақсад йўлида курашиб яшамоқ, дунёни тўқис ва мукамал кўрмоқ орузи.

Шунинг учун қирчиллама қишда гул кўтариб Тошкентдан узоқ Бойсўдаги тоғ қишлоғи сарни йўлга чиққан талаба йигитнинг изтироблари, кечинмалари, турфа ёш турфа фель-авторли одамларнинг унга муносабати, бир сўз билан айтганда, инсон манзаралари йиллар ўтса-да ўзгармаган, деймиз. Шунинг учун ҳам ҳақиқий адабиётни

Саналганларга Эркин Аъзамнинг йирик халқаро кинофестивалларда юксак эътирофларга сазовор бўлган “Дилхирож”, “Эркак”, “Паригод”, “Сув ёқалаб” каби бадий фильмларга ёзган сценарийларини, манамен деган театрларда сахналаштирилган “Жаннат ўзи қайдадир”, “Танҳо қайиқ”, “Фарош кампирнинг туши” каби пьесаларини кўшин!

боқийликка дахлдор, инсон, инсоннинг тақдир, рухий олами ҳақидаги санъатдир, деймиз.

Асарларининг қаҳрамонлари Эркин Аъзамнинг ўзи каби дадил, шижоатли ва неқибон одамлар, қийинчиликлар олдида тушқунликка тушиб, қўллари шалвираб қолмайди.

Йўл бўйи қўлида гул, поездада “дунё қўшиққа айланиб кетиши”дан сармат келган йигит “Ажрим” аталмиш дарди-сар бекатда мушкул вазиятга тушиб қолади. Тонинг нариги томонидаги қишлоғига тезроқ етай деса, довонни тизза бўйи қор босган. “Ундан юрадиган шопирнинг юраги бир газ бўлиши керак... Икки кундан бери машина қатнамайди”. Ёрдан кутган одамлари, ҳатто доим жонига ора қирадиган “гараж мудирини, қўлида ўттиз-қирқ машина бор” амакиси ҳам сиз қўқанида совуқ муомала қилади. “Бу ер совуқ экан, амаки, қотиб қоламан”. “Қотиб ҳам қўриш керак, жиян, ана шунда биласиз амакининг қадрини!.. Бизда шахсий мақсадларда фойдаланадиган улос йўл!” Нега акасининг тўйига азда-базза гул кўтариб келаятган жиянига амаки бундай кўрс муомала қилди? Воқеанинг жон жон шунда.

Ҳажир талаба қор сўқмоғи бўйлаб тийғана-тийғана, хатрли довон ортидаги ўн беш чакирмлик манзилга пой-пиёда йўл тортади. Шунда ҳозиргина “турган-битгани пасткаш, бемуруват кимсалар” бўлиб кўринган одамлардан бири унга отини ва қийиб ўтирган қалин пўстинини ечиб беради.

Ана, шижоатнинг мукофоти! Ана, рутубатли кунда таралган шўъла! Ана, ўзини “нурга интилувчи қаламкаш деб биладиган” адибнинг, умуман, адабиётнинг бош мақсади — инсондаги меҳр-оқибатни улуглаш! Тангри бандаларини бир-бирига меҳрли, оқибатли бўлиши, ёрдан бериши учун яратган. Ҳикояни ўқиб, дилингиз ёришиб, одамга ва оламга меҳрингиз товланиб кетади.

Мени ижоди ҳақида сон-саноксиз мақолалар, илмий ишлар ёзилган ва ёзилаётган адибимизнинг кўп йиллик муҳлиси сифатида яна хайратга солгани: “Эркин Аъзам шундай гўзал ҳикояни қарийб ярим аср бисотида қандай “босиб ётди” экан?”

Ўшириб нима қилдик, бу дунёда бир нарсани шоша-пиша қоралаб, сиёҳи қуримасидан таҳрирларни нашрётларга олиб чападиган ижодкорлар камми? Эркин Аъзамнинг яна бир хислати — “ҳамма чопган томонга чопгиси келмаслигида”. Адибнинг назарида, “адабиётга ҳиёнат дегани — кам ёзиш эмас, бўлар-бўлмас нарсани ёзиш, ёмон ёзиш, дегани”. Шунинг учун унинг талаби қатъий: “қалламга келган гапни ёзиб чиқавермайман”, дейди.

Таҳмин қиламанки, тоши енгилроқ қаламкаш янги “Гулистон”нинг август сонидида илк бор юз кўрган “Қаҳратонда гул кўтариб” каби мафтункор ҳикоя ёза олса, шу пайтгача уни китобларида бот-бот чоп этиб, қўлидан келса, не бир бадий фильмлар ёхуд урфа қирган телесериалларга асос қилиб юборган бўларди.

Адибнинг яқинда нашрдан чиққан китоби “Ёзувчининг боғи” деб аталишида рамзий маъно бор. Ундан шу ёғда етилган йигирмага яқин насрий китобнинг бўйи, таровати уфуриб туради. Тўпلامдан жой олган қисса ва ҳикоялар адибнинг бошқа асарлари сингари жаҳон адабиётининг ҳар қандай намунаси билан бемалол бўйлаша олади.

Замон билан ҳамнафас ижод қилиб, кўпларга ўрнак ва намуна кўрсатиб келаятган фидойи адиб Эркин Аъзамга Парвардигор юксак тафаккур, донишмандлик, заҳматқашлик, Ватанига, халқига улкан меҳр ато этгани, буларнинг барчаси ижод асарларида ва самарали фаолиятида, ўзига, ижодига, ҳаётга ўта талабчан муносабатида ёркин бўй кўрсатиб туради. Бундай фидокорона фаолият, ижодий жасорат, улуг шахсият — ҳар кимга ҳам насиб этавермайдиган улкан бахт.

Туризм

“БОҒИБАЛАНД” — НАМУНАВИЙ ТИПДАГИ ТУРИЗМ МАҲАЛЛАСИ

Ҳақим ЖҲҲРАЕВ

Мамлакатимиз мустақиллигининг 29 йиллиги арафасида Самарқанд шаҳридаги “Боғибаланд” маҳалласи намунавий типдаги туризм маҳалласи сифатида қайта қурилмоқда. Лойиҳа доирасида ҳудудда зиёрат, тиббиёт, саноат, агроэкотуризм ва уларга ёндош бўлган бир нечта йўналишлар йўлга қўйилади. Айни пайтда мазкур туризм йўналишларини ишга тушириш билан боғлиқ қурилиш-таъмирлаш ишлари давом этмоқда.

Жумладан, маҳаллада жойлашган Анжирзор кўчаси туристик кўчага айлантирилади. Бунда кўча атрофидаги хонадонларнинг имкониятларидан ҳам унумли фойдаланиш кўзда тутилган. Самарқанд шаҳрига келган ҳар бир хорижий сайёҳ учун миллий аъналаримиз, урф-одатларимиз, аҳолининг яшаш тарзи, миллий таомларимизнинг тайёрланиши, ҳунармандчилик маҳсулотларининг яратилиши жуда қизиқ. Шунини инобатга олган ҳолда, маҳалланинг мазкур кўчасида ана шундай қў-

лайликлар яратилади. Самарқандга ташириб буюраётган хорижлик сайёҳлар билан суҳбатда бўлганимизда уларнинг даярли аксарият қисми Ўзбекистондаги маҳалла институти фаолияти билан қизиқшини таъкидлашади, — дейди Самарқанд вилояти туризмининг ривожлантириш департаменти директори ўринбосари Жасур Раҳмонов. — Шу боис, Боғибаланд маҳалласи маркази ҳам намунавий типда миллий аъналаримизга хос тарзда қайта қурилади. Шунингдек, маҳалла биносини қуриш, таъмирлаш ва жиҳозлашда ана шу тамойилларга катта аҳамият қаратилади. Қисқа қилиб айтганда, у ҳам туристик объекта айланади.

Бугунги кунда маҳалланинг янгидан таъмирланган Анжирзор кўчаси бўйлаб юрар экансиз, атрофда қизгин давом этаётган бунёдкорлик ишларига кўзингиз тушади. Мазкур кўчада истиқомат қилаётган тадбиркорлардан бири Зоҳир Бобожонов маҳаллий ва хорижлик сайёҳлар учун меҳмон уйлари фаолиятини йўлга қўйиш билан бирга, ўз ҳудудда агроэкотуризмни ҳам ташкил этишни режалаштирган.

— Ҳовлимизда 30-35 кишига мўлжалланган икита меҳмон уйини қурдик, — дейди З.Бобожонов. — Бугунги кунда ушбу ишоотларда таъмирлаш ишлари олиб борилмоқда. Келгусида бу ерда меҳмонлар учун ўзига хос қўлайликлар яратилади.

Ҳовлида бир неча турдаги сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштиришмоқчимиз. Ҳозир 300 тундан ортқ метали тарихдан иборат боғимиз ҳам бор. Мақсадимиз — ташириб буюрган ҳар бир хорижлик сайёҳ ўзбек оиласидаги ҳақиқий муҳитни ўз кўзи билан кўрсин. Меҳмонларнинг янада кўнглидагидек дам олишлари учун театрлаштирилган томошалар ташкил этиш ҳам режамизда бор.

Маҳалладаги 40 гектар ҳудудни қамраб олган анжирзорлар ҳар йили сайёҳлар билан гавжум бўлади. Бир неча аср олдин соҳибқирон Амир Темура асос солган боғда бугунги кунда фермерлар томонидан анжирлар етиштирилмоқда. Фермер

ҳўжалиқларининг анжирларни парваришлаш, ҳосилни йиғиштириб олиш жараёни, албатта, боғ худудида сайёҳлар учун қизиқ. Шу боис, боғ худудида сайёҳлар учун дам олиш бурчаклари ташкил қилинмоқда.

— Ушбу анжирзорда узоқ йиллар отам меҳнат қилган, — дейди боғдаги ўзига қарашли 8 гектар худудда анжир етиштираётган фермер Рустам Муинов. — Анжирзорни парвариш қилаётган учинчи авлодман. Биласизми, бугунги кунда боғдаги энг ёши улуг анжир дарахти 200 ёшда. Ҳар йили анжир дарахтларимиздан 150 тоннагача ҳосил йиғиштириб оламиз. Жорий йилда эса 165 тонна анжир олишни режалаштирганмиз. Маҳсулот, асосан, маҳаллий бозорга етказиб берилади.

Шу кунларда маҳалладаги мавжуд савдо мажмуалари, овқатланиш шохобчалари, маший хизмат кўрсатиш объектлари, санитар-гигиеник шохобчалар талаб даражасига келтирилмоқда. Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси вилоят худудий бошқармасидан олинган маълумотларга қўра, яқин вақт оралиғида боғнинг кириш қисмида ўзбек, рус ва инглиз тилларида Амир Темура боғларининг хусусиятлари, майдони, яратилиш тарихи билан боғлиқ интерфаол хариталар жойлаштирилади. Буларнинг натижасида қўшимча иш ўринлари яратилиб, худудда яшовчиларнинг бандлиги таъминланади.